אלא אמר רבא נותן *שבע למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. נתערבו לו כוסות בכוסות: (א) נותן, וחוזר ונותן וחוזר ונותן שלשה פעמים. מקצת דמים נתערבו לו ומקצת דמים לא נתערבו [לו] פשיטא כי יהיב מהאי יהיב, מהו הנך: שירים הוו וליסוד אזלי או דילמא דחויין הוו ואזלי לאמה: אמר רב פפא אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו שירים הני מילי היכא דאי בעי למיתב מצי יהיב אבל האי דאי בעי למיתב לא מצי יהיב, לא, אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא אדרבה אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו דחוי הני מילי דדחויה בידים (ג). אבל היכא דלא דחייה בידים לא, דתניא *למעלה הוא אומר °ואת דמו ישפוך ולמטה הוא אומר °ואת כל דמה ישפוך מניין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד: ת"ל °ואת כל דמה ישפוך יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן: ת"ל ואת דמו ישפוך הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה רבי אליעזר בר"ש אומר מניין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהן שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפוך ולרבי אליעזר בר"ש הא כתיב ואת דמו ישפוך: אמר רב אשי למעוטי שירים שבצואר בהמה: עירה דם הפר לתוך דם השעיר: תנן כמאן דאמר מערבין לקרנות דאיתמר רבי יאשיה ורבי יונתן *חד אמר מערבין וחד אמר אין מערבין, מסתברא רבי יאשיה הוא דאמר מערבין דאמר אע"ג דלא כתיב יחדיו כמאן דכתיב יחדיו דמי אפילו תימא רבי יונתן הוא שאני הכא דכתיב אחת *תניא דלא כשינויין °ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהיו מעורבין דברי רבי יאשיה

רבי

רש"י

כוסות בכוסות. שאינו מכיר איזה דם של פר ואיזה דם של שעיר: נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן. בכל עבודה ועבודה נותן אחת למעלה ושבע למטה מן האחד וחוזר ונותן מן השני וחוזר ונותן מן הראשון דמה נפשך (א) אם ראשון של פר היה ושני שעיר יצא בראשונה ובשניה ואם ראשון של שעיר היה והרי הוא כמו שאינו כדתניא (ג) פר מעכב את השעיר, יצא בשניה ובשלישית שהרי קודם פר לשעיר וכן בהיכל: מקצת דמים נתערבו. כגון שנשפך משני מזרקות לתוך מזרק שלישי ריקם ונשתייר בהם בכל אחד ואחד: פשיטא לי דכי יהיב. מתנות מהאי יהיב ממה שנשאר במזרקות: מיהו. הא מיבעיא לן הנך שנתערבו בשלישי שירים הוו כאילו לא נתערבו וליסוד מזבח החיצון אזלי כדתנן (זבחים דף נא.) שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון: או דילמא דחויין נינהו. הואיל והוא מתנות הראשונות ניתנו ממנו ולאמה שבעזרה המוציאה את כל ליכלוך העזרה לנחל קדרון אזלי: אפילו למאן דאמר. בברייתא לקמן כוס אחת וכו' כגון קיבל הדם בשתי כוסות ונתן את כל מתנות הקרנות מכוס אחת: אבל הכא דיהיב מיניה. שהרי הדמים הללו שבמזרק שלישי נתקבלו בשני המזרקות שנתן מהן המתנות: דחויה. פלוגתא דכוס עושה חבירו דחוי או שירים דאמרן לעיל "אפילו למ"ד וכו'": למעלה הוא אומר. בחטאת דשעיר נשיא (ויקרא ד) ואת דמו ישפוך וגו' ובשירים כתיב, ולא כתיב הכא "כל" ולמטה. בחטאת יחיד בשירים דידה כתיב "כל": ה"ג מנין לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד ת"ל "ואת כל דמה ישפוך" יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן ת"ל ואת דמו ישפוך הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה, ר"א בר"ש אומר מנין לחטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מכוס (ד) ראשון שכולן נשפכין ליסוד ת"ל "ואת כל דמה ישפוך" ת"ק סבר כוס עושה את חבירו דחוי ור"א בר"ש סבר כוס עושה את חבירו שירים: מערבין לקרנות. מערבין דם פר בדם שעיר כשבא ליתן מתנות קרנות מזבח הפנימי: אין מערבין. דמשמע ליה "ולקח מדם הפר ומדם השעיר" מכל אחד בפני עצמו: דאמר אע"ג דלא כתיב יחדיו וכו'. דתניא (סנהדרין דף סו.) "איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו" אין לי אלא אביו ואמו, אביו בלא אמו, אמו בלא אביו, מנין? ת"ל אביו [קילל] אמו קילל דברי רבי יאשיה ר' יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע כל אחד ואחד בעצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו אלמא לר' יאשיה אי לא הדר כתיב "אביו ואמו קילל" הוה אמינא רישיה דקרא שניהן כאחד משמע הכא נמי מדם הפר ומדם השעיר שניהן כאחד משמע: דכתיב אחת. וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה (שמות ל) ולא שתים: תניא דלא כשנויין. אלא כמה דסלקא דעתך מעיקרא דר' יאשיה הוא דאמר מערבין:

וקיבל

תוספות

אלא אמר רבא נותן שבע למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה כו'. דעולין אין מבטלין זה את זה ולא דמי להא דתנן בפ' התערובות (זבחים דף עט:) הניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה דסבירא להו לרבנן דרבי אליעזר ישפכו לאמה די"ל דשאני הכא כיון דהשתא לאחר שנתן למעלה דפר הוה ליה ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה מ"מ כיון דמעיקרא הן שוין במתנותיהן אפילו רבנן דר"א מודו הכא דיתן למעלה ורואה אני דם הפר למעלה כאילו הוא מים: נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן. פי' רש"י וכן בהיכל משמע דאיירי כגון שנתערבו כוסות בכוסות קודם שנתן לפני ולפנים וקשה דהא אמרינן לקמן בפירקין *שעיר שמתו קודם מתן דמו של פר לא עשה ולא כלום אלא יש לומר דלא איירי בלפני ולפנים אלא בהיכל:

עירה דם הפר לתוך דם שעיר. תימה דאמרינן בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כב.) הדבר ידוע שדמו של פר מרובה מדם שעיר אלא מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה וכיון דעירה דם פר לתוך דם שעיר א"כ איפכא הוה ליה למימר דאע"ג דדם פר מרובה הוה לן למימר ראשון ראשון בטל כדאמר בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף עג.) המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל אלא הכא משום דאין עולין מבטלין זה את זה וי"ל דהיכא למאן דאמר התם חוקא המערה מפי נרגור דלא נפיש עמודיה אבל מפי חבית דנפיש עמודיה לא ואפילו למאן דאמר אפילו מחבית דנפיש עמודיה מ"מ היכא דמערה מדבר דנפיש עמודיה טפי מפי חבית מודה דלא אמרינן ראשון ראשון בטל והכא היה מערה מן המזרק דנפיש עמודיה:

תניא דלא כשנויין. הכי נמי הוה מצי לאיתויי ברייתא דמיירי בזבחים פרק בית שמאי (דף מב:) ובפרק הקומץ זוטא (מנחות דף מז:) ארבעים ושמנה של יוה"כ ועוד מייתי התם ברייתא דהכיא ארבעים ושמנה של יוה"כ דעל כרחיך סבירא להו להנך ברייתות אין מערבין לקרנות דבענין אחר לא משכחת להו והכי מוקי להו התם אלא ניחא ליה לאתויי הך ברייתא שר' יונתן בעצמו מוזכר בה השתא מסקינן דלר' יונתן אין מערבין ותימה דבפרק אותו ואת בנו (חולין דף עט.) אמרינן דר' יהודה מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא ואם תמצא לומר דחוששין לזרע האב אם כן הייט כחנניה דהתם וחנניה ס"ל כרבי יונתן דלא בעי או לחלק כדקאמר התם וא"כ היכי קאמר ר' יהודה בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כב.) מולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות וכו' דמין במינו לא בטיל והא כיון דסבירא ליה כרבי יונתן אם כן אין מערבין לקרנות ויש לומר נהי דרבי יונתן לא דריש אחת לר' יהודה דדריש אחת קסבר מערבין אבל תימה אמאי קסבר רבי יונתן אין מערבין נהי דלא דריש אחת מכל מקום כיון דכתיב מדם הפר ומדם השעיר נימא מערבין דאמר בפ' שתי מדות (מנחות דף צא:) דלר' יונתן דאיצטריך למיכתב גבי נסכים (במדבר טו) מן הבקר או מן הצאן דלא תימא כיון דכתיב בויקרא מן הבקר ומן הצאן כמאן דכתיב יחדיו דמי ורש"י פירש התם דלאו מוי"ו קא דריש אלא מדשני קרא בדיבוריה דברישא כתיב מן הבהמה מן הבקר והדר כתיב ומן הצאן ולא כתיב ומן הבקר ומן הצאן ש"מ לערב בקר וצאן ולא נהירא דלא הוה מצי למיכתב ומן הבקר דהא בקר וצאן הוא פירוש דמן הבהמה וא"כ איצטריך למיכתב מן הבקר והשתא האי מן הבקר ומן הצאן כמו מדם הפר ומדם השעיר וי"ל דלא דמו דאילו כתיב הכא מדם הפר והשעיר או הוה דמי למן הבקר ומן הצאן אבל ומדם השעיר מדם הפסיק הענין לרבי יונתן או נמי כ"ל מדכתיב גבי בן צאן מן הכבשים או מן העזים ובבן עוף נמי כתיב מן התורים או מן בני היונה והכא לא כתיב או מן הצאן ש"מ לערבן ולהכי איצטריך בפרשת נסכים או לחלק ולא מוקמינן ומן הצאן להוציא את הטנה [ועיין תוספות מנחות צא: ד"ה האלין]:

רבי

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פ"ה מהלכות עבודת יוה"כ הלכה י:
עא ב מיי' שם הלכה יא:
עב ג מיי' שם הלכה יב:
עג ד ה מיי' פ"ב מהל' פסולי מוקדשין הלכה כא:

◆

רבינו חננאל

היינו דכתיב בשלמי צבור ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שאין ת"ל תביאו כלומר די לו והקרבתם מנחה חדשה לה' ממושבותיכם (תביאו) לחם תנופה שתים שני עשרונים. מה ת"ל תביאו לרבות לחמי תודה שהן לחם שלמים כזה שיהיו כמות זה מה זה חלחם עשרון לחלה שנאמר שתים שני עשרונים אף חלות תודה עשרון לחלה. אימא שלמי צבור הכל ב' עשרונים אף לחמי תודה כן ת"ל תהיינה כלומר אלו שני עשרונים ולא לחמי תודה ב' עשרונים ולמדנו שלחמי תודה הן עשר חלות חמץ מדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' ולמדנו תרומת ה' מתרומת מעשר. הנה למדנו שהן עשר שלא מצאנו דבר שחייב להוציא ממנו תרומה בפחות מעשרה. ולמדנו עשרה עשרונות לחמץ משלמי צבור שהן עשרון לחלה *) (והוא זה וזה) חלת לחם חמץ. אבל עשרה עשרונות למצה של תודה מנ"ל ת"ל על חלות לחם חמץ כנגד חמץ הבא מצה. הנה למדנו לחמי חמץ לתודה משלמי צבור להיות כל חלת לחם חמץ עשרון והן עשר חלות כמו שאמרנו. ועוד למדנו למצה שבתודה להיות עשרה עשרונות מלחמי חמץ של תודה. ומקשינן מאחר שלמדנו לחמץ של תודה משתי הלחם בהיקש היאך תלמוד המצה מן החמץ [וכי] דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. ופרקינן האי הימנו ודבר אחר הוא כלומר אותו הדבר בעצמו שלמד בהיקש משתי הלחם שהיא עשרון כל חלה אין למידין ממנו למקום אחר אבל ללמד המצה מן החמץ שליש עשרון לכל חלה שהן ל' חלות בעשרה עשרונות שפיר דמי ודבר אחר הוא (חלתו חלתו) הדבר שלמד בו בהיקש ולמ"ד כי האי גוונא הוי היקש היכי גמר ומשנינן תביאו רבויא הוא. ופירשו כי לא בהיקש לשתי הלחם הוא למד לחמץ שבתודה כי כל דבר הלמד בהיקש אין למידין ממנו כלל אפילו דבר אחר ושאני הכא דהא ריבה הכתוב על חלות לחם חמץ ובעינן מצה כנגד חמץ. והחמץ הוא עשרה עשרונות עשרון לכל חלה והמצה הן להיות שלש עשרון לכל חלה ונביא לה תלמוד' תביאו ריבויא. ושר מצאנו פירש לזה המירוש הא דגרסינן בזבחים פרק ק"ק שחיטתן בצפון

מסורת הש"ס

[גירי' בתוספתא נותן אחת למטה וכו' פי' כ"מ]

תורה אור

[זבחים סב: מנחות לט: פה:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' נתערבו לו כוסות בכוסות נ"ב פי' ...

[דיש. כי מעשר שני בזמן הזה אין לו היתר אפילו בירושלים שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך וגו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר שאינו נאכל אלא בפני הבית ואוקמא רבינא בבכור שנזרק דמו קודם חרבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים דמקשינן בשרו לדמו מה דמו למזבח אף בשרו בעת שיש מזבח. ומקיש מע"ש לבשרו. וכי בשר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש למע"ש. א"ל ה"מ בקדשים ומע"ש חולין נינהו לגבי קדשים ולמדין הניחא למ"ד בתר למד אזלינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן בשר בכור קדשים הוא ופריך דם ובשר וחדא מלתא היא. כלומר כל דבר שהוא ממנו ודבר אחר הוא. אין דנין אותו למד מלמד: ת"ר לא היה הדם מגיע אל הפרוכת אלא היה מזה כנגד הפרוכת א"ר אלעזר אני ראיתי הפרוכת ברומי כו' פי' בסרוך אחת למעלה ושבע למטה. נתערבו לו דמים בדמים פירוש קודם שיזה מדם הפר בהיכל נתערב דם הפר בדם השעיר. ואוקמה רבא נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם פר בהיכל וחוזר ונותן אחת (למטה)[למעלה] ושבע למטה לשם שעיר. נתערבו לו דמים בדמים בהמתנה**) אחרת. אוקמה רבא נותן אחת למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. נתחלפו לו כוסות דם הפר בכוסות דם השעיר נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן

*) נראה דצ"ל מזה וזה כוח אלא לחם חמץ. **) נראה דצ"ל במתנה אחרונה וכן היה גורס רבינו בגמ' חבו דמכיים נותן אחת למטה וכו' והיינו שאתערב לאחר שכבר נתן ו' סלוים למטה.

תוספות ישנים

כב"ק פרק מרובה (דף סט.) אי כבי קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דאמר ר' יוחנן כל המתלקטים כו' והאמר ר' אסי אמר ר' יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן כו' ומאי קושיא והלא גבי כל שילקטו עניים היום הדבר עומד להתברר לאיזו ילקטו אבל גבי אחין אין להתברר חלק הראוי לכל אחד ואחד ועוד מאי בעי למימר מעיקרא דמהפכינן בריירתא משום ססיא דהלוקח יין והלא התם אין הדבר עומד להתברר כי יבקע הנוד כמו שהוא עומד להתברר ואומר רבי שביה יכול לומר כן אלא ברווחא לעמיד בם תירוץ אחר אבל קשה לר"י אתנן דר' מאיר דמכך דהלוקח יין אית ליה ברירה ובבכורות פרק יש בכור בגמרא מי שלא ביכרה כו' דרבין הוו אי לקוחות הוו אלמא מספקא ליה אי יש ברירה אי לא ועוד קשה דרבא אדרבא דקאמר בכור דר"מ ורבי יהודה אית להו דרב אסי דמספקא ליה אי יורשים הם אי לקוחות הוו ובריש דבין לרבי יהודה בין לר' שמעון אית להו ברירה וטעמא דהלוקח יין משום דיבקע הנוד וע"כ לו כאי דאית ליה אין ברירה יכול לסבור דיש ברירה כשהתנה בפירוש כגון כ' לוגין שאני עתיד דפרק כל הגט והרי זה גיטך מהיום כו' דפרק מי שאחזו ובתירוץ זה מיתרצא קושיא א) דרבי יוסי והשמואל דשמואל דשאני גבי גט דכתיב מרע שהתנה מתחלה ועוד הקשה ה"ר אלחנן למה ב) מדרבי יוחנן דכל המתלקטים להקשות דהאחין שחלקו ליקשי ליה דגבי מתלקטים איכא תנאי וי"ל כדפרישית

דאיסור מושב פירושו של איסור עיקר ולפירוש רבי דמפרש במשנתין דברייתא גבי הכיא דלא מצא ידיו יוחנן ב) לית ליה ברירה כו' באשי' אתן תנאים שאומרים אין ברירה לא היו מודים לרבי יוחנן דאחין שחלקו אלא ילפינן מחלוקת ארץ ישראל אתי שפיר שאומר כתלמוד דרבי ג) יוסי סבר דאין ברירה לסבור דאין ברירה אפילו במקום שיש תנאי ועוד אומר ה"ר אלחנן שלא קשה מידי דהי כוה מצי דאחין שחלקו תיקשי ליה דריש פרק כל הגט דקאמר התם אף אהרן נמי אית הוסל משמע התם דלית לרבי יוחנן אע"פ שיש תנאי: מ"ש לכאן ולכאן דלא דאין ברירה. מכאן במשנה קשה לרבי על בעירובין פרק בכל מערבין (דף לו:) דליתא למתניתין דיש ברירה מקמי דאיו [דאין ברירה] ליתא לדאיו מקמי מתני' ומשני הא שמעינן לרבי יהודה דלית ליה ברירה דתנן הלוקח כו' וקשה ליתא לדאיו מקמי מתני' דאית ליה לרבי יהודה ברירה וכן מתני' מה היא באותן הימים דמוכח דאית ליה לרבי יהודה ברירה וכן ההיא דכל שילקטו עניים דמרובה וההיא דהלוקח איכא לפרושי בקיעת הנוד ואומר רבי שיש לחלק בין תולה בעצמו בין תולה באחרים כגון ההיא מה היא באותן הימים בידי שמים וכן ההיא דכל מה שילקטו עניים אבל ההיא דעירובין הדבר תלוי בדעת עצמו ולכבי מתני' מקמי דאיו והאי חילוקא מחלק בפרק כל הגט (דף כה.) וא"ת ומאי פריך ומאי שנא לכאן ברירה

א) נ"ל דר' מאיר אדר' מאיר : ב) נ"ל אין לו ברירה כל יקד : ג) נ"ל יוחנן :

ויקרא ד:ז
ואת כל הדם ... אשר לפני ה' ... ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב

ויקרא כ:ט
כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו

נושא
נתקבל הדם במספר כוסות ונתן המתנות מא' מהם - מה דינם של שאר הכוסות:
א) דחויין
ב) שיריים

מבגה
"אחת מהן" [זבחי'] מה פתק ...

נושא
מח' תנאים אי מערבין הדם (דם פר ושעיר) למתנות הקרנות למזבח הפנימי

נסיונות לסוגיות
- רבי יאשיה
- רבי יונתן